

sacrificii cum plena fide. et dirigetur salubriter in
omnibus. **H**oc habemus singulare in hoc sacrificio
q̄ cōstantissima fide possumus ad ipsum orare. sic
aut similiter dicēdo. **O** tu latens veritas. o tu tecta
maiestas. o tu occulta bonitas. tibi humiliter reue
lo causam meam. exaudi propitius certe teneris ex
promisso. vt quid nos ad fidem et orandum pro
uocas si iuuare et audire nolueris. **A**bsit hoc a te.
Et quia sic iussisti vt in te spem nostram ponamus
teq̄ patri offeramus. quoniam quicquid ab eo peti
erimus in nomine tuo fiet nobis. **E**cce quod iussisti
iuxta modulum nostrum facimus. **T**u igitur p̄iissi
me saluator reddere ne differas quod promissisti. **E**t
prout vntio docuerit in hunc modū plures sancti
abeo miranda impetrarunt clamantes in fortitudīe
quasi vim faciēdo. quod misericordissimo domino
plurimum placet iuxta euāgelicā parabolam de iu
dice iniquo. qui nec deum timebat nec homines re
uebatur. tamen propter inolestiam vidue victus
fuit.

Quod est aduertēdum q̄ sacrificiū venerādū
altaris vltra iam dicta etiam habet vim satisf
factiuam aut effectum precii satisfactiui. quia sicut
pecunia satisfacimus creditoribus nr̄is ita per obla
tionē huius sacrificii satisfacimus deo pro multis
debitis nr̄is. **S**ummus autē q̄ dupliciter deo debitores

primo quia nos creauit. secūdo qz nos redemit. ter-
tio quia vitam eternam promisit. quarto quia mul-
tipliciter eum offendimus. et si pro quolibet isto-
rum nos ei totaliter daremus quid nili q̄tum est.
Ecce habemus ad manū cui fiducialiter dicere pos-
sumus. domine vim patior respōde pro me .tu suf-
ficiis pro oībus et singulis teipsum tibiip̄li sacrifica-
mus modo quodā mirabili. teip̄sū patri tuo et spi-
ritui sancto reddimus pro infinitis debitis nostris
vnde si hoc perfecto corde fecerimus satis ē nec ul-
tra a nobis aliquid requiretur. **S**ed quia vera per-
fectio paucissimorum est. ideo pro informatione et
cōsolatōe imperfectorū necesse est hic aliquid plus
annotare. **V**nde notandū q̄ si satisfactio det et esse
iusta. tūc oportz q̄ fiat de proprio alioquī nihil va-
let. nō enim possū de alienis bonis satisfacere credi-
toribus meis. **E**t ergo si debemus per immolatio-
nem huius sacrificii iuste satisfacere deo. oportet
dicere q̄ istud sacrificiū est nostrū. et bene dicitur
et mirabiliter dicitur. neq̄ āgeli id dicere audēt quō
nos. ergo mirabiliter s̄z tamē verissime dicitur. **S**i
queritur quo iure. respondetur q̄ neq̄ iure creatio-
nis neq̄ iure redemptionis aut emptōis aut aliquo
alio iure cōmutationis ciuilibis vel canonice. quia se-
cundum q̄s hos modos ipse possidet nos velimus
nolimus. neq̄ enī ipsū creauimus aut redemimus

sed ipse nos. quare oportet dicere q̄ iure donatiōis
et hoc verū est. quia gratuita caritate seipsum dona
uit nobis. **E**cce mirabile. possidemus possessore no
strū. **D**edit seipsum nobis qui creauit nos. **N**ō hoc
autem nobis aliquid datur vt fiat nostrū et a nobis
habeatur. **H**abere aut̄ dicimur illud quo libere pos
sumus vt vel frui vt volumus. et ergo constanter
tenendum est q̄ pro debitis nr̄is iustissime domino
deo satisfacere possumus per istud sacrificiū q̄ ve
raciter nostrum est. **E**t quia dignissimū est ideo nō
est nobis formidandum quasi nō possit sufficere. ē
enim preciosissima res que vniq̄ fuit aut erit. **Q**uo
modo autē pro debito creationis redemptionis aut
multiplicis gr̄e satisfacimus deo per ipsū quasi gra
tias agendo ex caritate perfecta per quam fit plena
possessio eius supradictum ē. **I**z quia hoc rarum ē
eo q̄ nō sit homo super terram qui nō peccet saltē
venialiter. et in multis offendimus omnes. ideo nūc
sequitur aliquid dicendū de quarto debito viz mul
tiplicis offēse. **E**t etiā supradictum quomodo per
hoc sacrificiū impetratur gr̄a cōtritionis per quam
delentur mortalia. similiter quō remittūtur venia
lia. et sic restat solum dicendum de satisfactione pe
nali pro peccatis que habet fieri per hoc sacrificiū.
Et vt plane istud intelligatur iterū datur exēplū de

principe virtuoso iusto et pio qui aliquem crimino-
sum hominem ad gratiam suscipit ex pietate vt nō
occidatur prout meruit. sup̄ eraddit etiam ei victum
et vestitum et alia necessaria. nihilominus tamē ex
iusticia imponit sibi aliquam penam ad tempus q̄
sustinere ipsum oportet nisi aliūde habeat vnde sa-
tisfaciat. **S**icut dominus deus clementer peccatorē
propter penitentiam ad gratiam suscipit et ei grati-
am preseruatiuam largitur ne iterum ī peccata cor-
ruat et alia dona plurima. tamen satisfactionem pe-
nalem ab eo requirit exigente iusticia. quā hic aut
in futuro ipsum exsoluere necesse est. nisi per aliū
satisfaciat diuine iusticie sue pro eo. **P**ariformiter
sicut idē p̄iceps dilectos et fideles seruos suos pro
modica offensa non abicit tamen eos corripit et ca-
stigat. ita dominus deus electos suos qui iam ī gra-
tia sunt propter venialia non dampnat tamen iuxta
quantitatem delicti etiam pro minimis aut hic aut
ī purgatorio punit si satisfacere negligūt eo q̄ nul-
lum malum manebit impunitum sic nec vllum bo-
num irremuneratum. prouidit autem saluator nō
ster ecclesie sue de multis adiutoriis et operibus sa-
tisfactoriis que faciliter possunt ab vnoquoq; fieri
in hac vita per que grauissime ille pene et horrēdi-
cruciatu purgatorii aut minuūtur. vel abbreviari

tur aut certe totaliter excluduntur. sicut sunt ieiunium oratio elemosine peregrinationes indulgentie et cetera similia et super omnia missarum celebratio in quibus hoc dignissimum sacrificium offertur. quod ratione passionis christi quam representat est summe expiatiuum debite pene hic aut in futuro exsoluende. **S**t sic patet quod sacrificium istud benedictum non solum placat sed etiam impetrat. et nedum impetrat sed etiam satisfacit. **N**am placat diuinam maiestatem ut culpam dimittat. prouocat diuinam misericordiam ut gratiam conferat. inclinatur diuinam iustitiam ut penam remittat. et merito. quoniam cum sit gratissimum ideo maxime impetrat. et cum sit preciosissimum ideo maxime satisfacit. **S**ed forte dicat quis. si hec ita sunt quare ergo una missa non sufficit ad deletionem totalis pene omnium fidelium aut certe cuiuslibet una pro omnimoda ablutione debite pene etiam quantecumque. **D**icendum ad primum quod quis meritum passionis christi plenissime sufficiat tamen diuina sapientia ita ordinauit quod quilibet debet aliquid facere pro seipso. sicut etiam in naturalibus aperte videmus. quod omnia uiuentia sollicita sunt pro sui conseruatione et saluatione quamuis deus eorum facilliter uniuersis prouideret. neque indigeret huiusmodi cooperacione creaturarum. tamen hoc

non facit ne vacua sint opera sapiētie ipsius. ita eti
am meritum christi copiosissimum nō prodest ali
cui nisi ei se applicauerit per fidē et caritatē. **A**d se
cundū dicēdū q̄ certe vna missa sufficeret vni. imo
superfufficeret. q̄tū est ex parte sacrificii sed ple
runq; aliter contingit. hoc est ex parte hoīnis se nō
sufficenter applicatis faciendo quod in se est. **E**t da
tur exemplum de principe aperiente thesaurum su
um pro liberatione populi sui. atq; dicente accipiat
vnusquisq; quantum sibi sufficit. et redimat se. q̄ si
tunc aliqui sunt negligentes aut compediti. mane
bunt captiui. hoc nō venit ex parte principis vel the
sauri. s; ex parte ipsorum. quia non volunt aut nō
possūt thesaurum attingere. **S**ic dominus iesus di
cit electis suis. ecce trado vobis meritum acerbissime
passionis mee quo ego nō indigeo. studeat qui lit et
inde accipere quātum sibi satis est. et soluat pro se
vt libere post hāc vitam euolare possit ad me. quia
hoc mihi gratissimum est. alioquin tamē penalitas
et labor meus inanis esset. **S**ed quidam sunt impo
tentes. scilicet illi qui in purgatorio sunt nec se lu
uare possunt. ideo necesse est vt per alios huiusmōi
meritum eis applicetur. **A**lii sunt negligentes qui
scilicet dum viuunt tempus vane expediunt seipōs
negligunt neq; vt deberent sibi prouidēt in futurū

ideo non mirum si eis precium christiane redempti-
onis non proderit pro expiatione debite pene. **Qui**
autem perfecte se applicant penitus liberantur. **Nec**
vero applicatio videtur dependere ex ratione sacra-
menti sicut supra dictum est. quia qui perfecte com-
municat perfecte sacrificat. **Perfecte** autem com-
municare est christo perfecte coniungi. et qui manet in
christo debet quodmodum christus ambulauit et ip-
se ambulare. **Frustra** namque appellamur christiani si
imitatores non sumus christi et iustum est ut illam
mansuetudinem et humilitatem eligat seruus quam
sectatus est dominus. **Et** ideo christus dicit se esse
viam ut sua conuersatio sit forma discipulis. **Qui**
sic christum sequuntur digne et perfecte sacrificant.
nec alia purgatione opus habent quia iam sunt vnus
cum ipso. christus enim lux est. peccatum tenebra
homo in medio stat. **Et** quia nulla potest esse socie-
tas luci ad tenebras ideo quamdiu homo habet ali-
qua peccata etiam minima perfecte christo vniri non
potest. et quanto amplius recesserit ab omni pecca-
to tanto magis appropinquat christo. et econuerso
Si autem nihil habet de luce tunc ad christum non
pertinet. quia in tenebris est et mortalibus grauatus.
neque purgari potest sed in eternum dampnabi-
tur si per penitentiam renatus non fuerit. **Sed** forte

dicat adhuc aliq̄s. quid mihi prodest celebratio mis-
se quando omnia que iam dicta sunt possum impe-
trare a deo. siue effectum sacramenti siue sacrificii
per nudam orationem dicente domino quecumq̄ o-
rantes petitis credite quia accipietis. ergo videtur
q̄ omnis exercitatio exterior magis impediāt quā
promoueat effectum orationis. **S**imilia instantia
posset fieri contra omnia sacramenta et exercitia
cerimonialia ecclesie. **R**espondetur q̄ tempore bea-
ti augustini fuit ista obiectio vehementer per cathe-
cuminos et hereticos replicata cōtra fideles. **V**nde
et quidā fuerunt qui dicerēt. quare deberemus bap-
tizari cum baptismus non prosit nisi credentibus.
ecce iam nos credimus et bene viuimus quid aqua
ultra nobis conferre poterit? nōne multi baptizati
pellime viuūt? **S**imiliter et quidam moderni here-
tici de secta valdensium dixerunt contra istud vene-
randissimum sacramentum. q̄ non esset curandum
de ritu eius nec ei assurgendum vel aliqua reueren-
tia exhibenda. quando quis internam sentiret deuo-
tionem. quia magis deberet pro tunc vacare inter-
nis speculationibus quā occupare se cum exteriori-
bus. et alia multa friuola sane fidei contraria cōfir-
merunt que per ecclesiam dampnata sunt. **H**is et si-
milibus dicendum est illud apostoli. corde creditur

ad iusticiam ore autem confessio fit ad salutem. Ita
eni diuina sapientia ordinauit q̄ nullus de cōmuni
lege internam gratiam consequitur sine exteriori
professione sacramentorum ad minus in voto. **H**uius
iustitiam autem cecitas hereticorū contingit ex hoc
q̄ non valent aut non volunt plene intueri misteri
um scripturarum. sed hincinde quasdam particulas
rapiunt. et pro libitu contumaciter exponūt et dāp
nabiliter se et alios decipiunt. nōne ad minus debu
issent aduertisse. quibus predicta verba christus dix
erit quicquid orantes petitis fiet vobis. Nunquid
hoc dixit hereticis et calūpniatoribus aut cōtemp
toribus sacramentorum. nequaquam. nonne si ta
les affuissent dixisset. **V**e vobis scribe et pharisei.
qui deuoratis domos viduarum et pupillarū simi
lantes orationem longam / quoniam non quod peti
tis fiet vobis. sed iudicium maius eterne dampnati
onis accipietis. **S**ed quibus dixit verbum bonum
et lauale. quodcunq; petitis orantes fiet vobis. **D**i
lectis discipulis et apostolis suis. **Q**uali diceret. vos
qui facitis voluntatem patris mei qui in celis est
vere et nō fecte oratis. ideo quecunq; in tali oratiōe
petitis fient vobis. vos inquā qui nō superbitis cō
tra me et sacramenta mea. s; humiliter submittitis
capita vestra diuine sapientie mee. petētes eo ordie

gratiam quo ego volo. scilicet per vasa et instrumē
ta ecclesie mee immaculate sponse mee vos et omēs
quicunq; hac sinceritate me rogant exaudiā. **S**t hoc
certissime est tenendum q; nulla deuotio aut oratio
deo accepta est nisi virtute huius venerabilis sacra
menti. similiter nulla oblatio vel satisfactio grata
erit nisi ratione huius sacrificii dignissimi. **A**gitur
quando facultas adest studeamus libenter commu
nicare et sacrificare. **Q**uando non adest tunc bona
volūtas sufficit domino. **N**eq; oblatio abel. melchi
sedech. abrahe. moyli et aliorum omnium placuit
deo: si non isto modo suam intentionem regulassēt
Nec valz obiectio illa qua dicitur q; plures sc̄ti mar
tyres et heremite fuerunt qui pene nunquam com
municauerunt et sine sacramentis obierūt et tamē
perfectissimi fuerunt. quia omnes illi idipsum in
maximo voto habuerunt. et quorūdam votum etiā
diuinitus impletum fuit. sicut legitur de sancta lu
cia et maria egyptiaca et aliis multis. **V**ide et ob
hoc sancti patres ī testamentis suis cōmuniter pro
vtilissima doctrina reliquerūt. q; nemo ita deberet
confidere de suis meritis. aut vite austeritate. siue
aliis gratiis quibuscunq;. vt sine sacramentis mori
auderet. quando ea habere potuisset. **S**t reuera om

nia merita humana sunt velut pannus menstruate
sine merito christi. **S**omne robur membrorū ba-
culus est arundineus sine robore capitis. **Q**uare et
semper hic mos in ecclesia fuit vsq; hodie. q̄ ī ardu-
is negotiis et vbi imminet periculum mortis. fide-
les suis vermibus nō confidunt. nisi muniāt se hu-
ius viuifici sacramenti perceptione. **N**oc cotidie ad
oculum cernimus inuocabiliter infirmis. et mulie-
ribus pregnantibus. in professione tam monastica
q̄ militari. et in aliis causis scilicet electione princi-
pum. aut reformanda pace terrarum. et similibus.
Ex quibus omnibus apparet quam solida sit assertio
illorū hereticorū qui putāt se talibus nō egere pro-
pter fantasticam suam ac deceptorīā deuotionem.
Nos autem fideles non nostris meritis aut adinuē-
tionibus confidamus. s; humiliter capiti nostro ad-
hereamus. in sancte matris ecclesie laudabili cōsue-
tudine perseueremus. vt ab omni culpa et pena li-
berati ad eterna regna perueniamus.

Undecimo ē aduertedū. q̄ hoc sacrificiū vene-
rādū inq̄tū ē satisfactiuū pro debita pena. hic
aut ī futuro exsoluēda plus prodest illi vel illis pro